MENON ECONOMICS

SKREI Opplevelsessenter – økonomiske ringvirkninger

MENON-RAPPORT NR. 55/2023

Av Anders Myklebust, Lars Hallvard Lind og Henrik Foseid

Oppsummering

Bakgrunn og forutsetninger

Ringvirkningseffekter av Skrei opplevelsessenter

Metode

Appendiks – følsomhetsanalyse og alternative fremstillinger

OPPSUMMERING

- Det har siden 1100-tallet blitt eksportert tørket torsk fra Nord-Norge til Europa. SKREI opplevelsessenter skal løfte frem lofotfiskets kulturhistoriske og nasjonaløkonomiske betydning
- Menon har, med utgangspunkt i opplevelsessenterets ambisjoner, beregnet de økonomiske bruttoringvirkningene av etableringen av SKREI opplevelsessenteret
- Det er beregnet at etableringen vil kunne skape en økning i det reiselivsrelaterte forbruket i Lofoten og Vesterålen, på **43,6 mill. kroner** årlig, i dagens kroneverdi
- Økningen i reiselivsforbruket tilsvarer om lag **41 nye arbeidsplasser** i regionen, samt 11 arbeidsplasser utenfor regionen
  - Disse arbeidsplassene skapes utenfor SKREI opplevelsessenter. Eventuell oppbemanning og verdiskapning på senteret må således legges til våre estimater
- Økningen i reiselivsforbruket tilsvarer en økning i verdiskapningen i regionen på **23,1 mill. kroner** i regionen, samt **12,3 mill. kroner** i indirekte verdiskaping utenfor regionen
  - Verdiskapning defineres i denne sammenheng som summen av lønnskostnader og driftsresultat i næringslivet

Oppsummering

Bakgrunn og forutsetninger

Ringvirkningseffekter av Skrei opplevelsessenter

Metode

Appendiks – følsomhetsanalyse og alternative fremstillinger

- Helt siden 1100-tallet har det blitt eksportert tørket torsk fra Nord-Norge til Europa
- Storvågan og Kabelvåg var utgangspunktet for det første Lofotfisket, og har en sentral posisjon i eldre norsk økonomisk historie
- SKREI opplevelsessenter skal løfte frem lofotfiskets betydning for norsk kulturhistorie
- SKREI skal samle Lofotmuseet, Lofotakvariet og Galleri Espolin til én tydelig destinasjon
- Senteret har som ambisjon å bli et opplevelsessenter av internasjonal klasse og en regional og nasjonal attraksjon
- Institusjonen har også som mål å fremme kunnskap om den sentrale næringen havfisket har vært, er og vil fortsette å være for Norge
- Prosjektet er fortsatt under planlegging

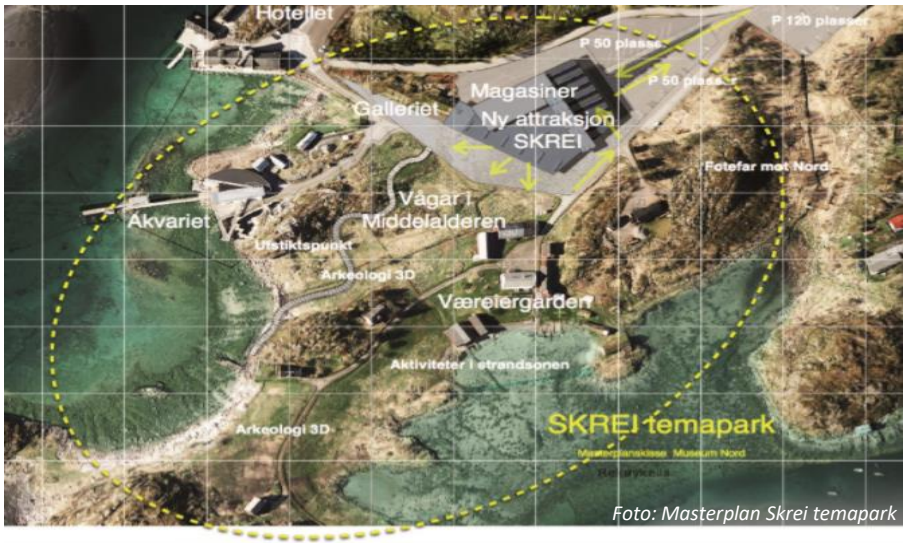

Foto: Masterplan Skrei temapark

BAKGRUNN OG FORUTSETNINGER: ANTAGELSER I BEREGNINGENE

- Menon har beregnet ringvirkningene av økt turisme til regionen som følge av senteret
- Vi beregner bruttoringvirkninger, det vil si at vi ikke tar hensyn til fortrengning i arbeidsmarkedet. Vi beregner derfor hvor mye beregnet forbruk tilsvarer i form av verdiskaping og sysselsetting i dagens situasjon
- Beregningen kan deles inn i tre steg:
  - Steg 1 – Økt reiselivsaktivitet
  - Steg 2 – Forbruksberegninger
  - Steg 3 – Beregning av næringsvirkninger
- I samråd med oppdragsgiver har vi kommet frem til et anslag på 140 000 personer årlig besøkende
  - **Fem prosent** av de besøkende velger å feriere i regionen som en direkte følge av senteret
  - **30 prosent** av de besøkende tilbringer, i snitt, fem timer lenger i regionen, som følge av besøket på senteret
  - De resterende **65 prosentene** av gjestene velger *SKREI Opplevelsessenter* uten å forlenge oppholdet i regionen
- Fordelingen av de besøkende er avgjørende for størrelsen på de målte ringvirkningene
  - Legger en til grunn at flere besøkende, enn 30 prosent, tilbringer lenger tid i regionen blir ringvirkningene større
  - Legger en til grunn at mer enn 5 prosent av de besøkende ankommer regionen på grunn av opplevelsessenteret, øker også effektene.
  - Vi har gjennomført en sensitivitetsundersøkelse hvor vi varierer størrelsen på disse andelene

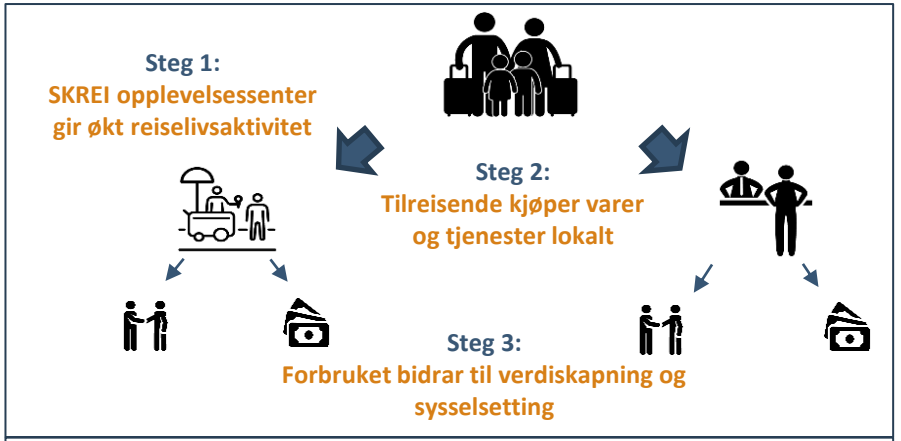

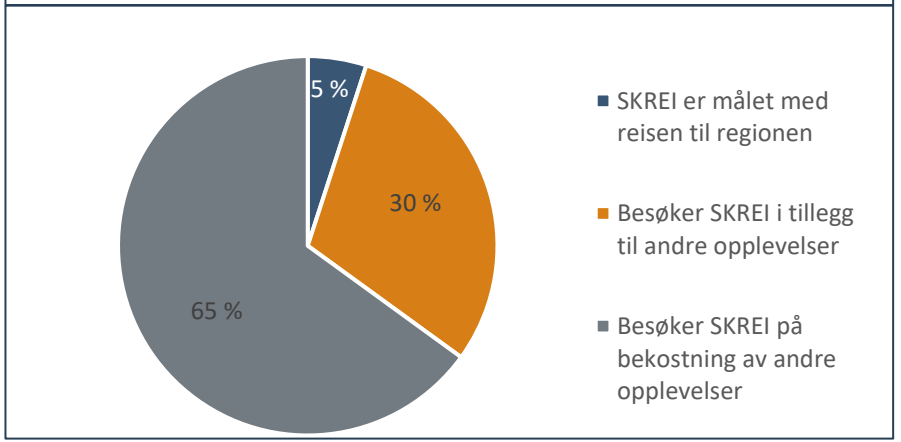

Oppsummering

Bakgrunn og forutsetninger

Ringvirkningseffekter av Skrei opplevelsessenter

Metode

Appendiks – følsomhetsanalyse og alternative fremstillinger

RINGVIRKNINGSEFFEKTER AV SKREI OPPLEVELSESSENTER: FORBRUKET

- Vi antar at 5 prosent av de besøkende hadde valgt andre destinasjoner enn Lofoten og Vesterålen, dersom SKREI ikke ble realisert
  - Vi antar at disse turistene har et forbruk tilsvarende 1 660 kroner per dag* og at de tilbringer, i gjennomsnitt, 2,5 dager i regionen
- Vi antar videre at 30 prosent av de besøkende tilbringer fem timer ekstra i regionen, som følge av besøket på senteret
  - Disse forutsettes å bruke, i gjennomsnitt, 70 kroner i timen*
- Omsetningen fra disse turistene gir grunnlag for verdiskaping og sysselsetting innen følgende bransjer:
  - Varehandel
  - Transport
  - Servering
  - Overnatting
  - Opplevelser
- Ringvirkningene beregnes på bakgrunn av en anslått forbruksvekst i reiselivsnæringen i regionen på **43,6 mill. kroner,** som følge av etableringen av SKREI opplevelsessenter
  - Figuren til høyre viser hvordan denne økte omsetningen fordeles på ulike bransjer

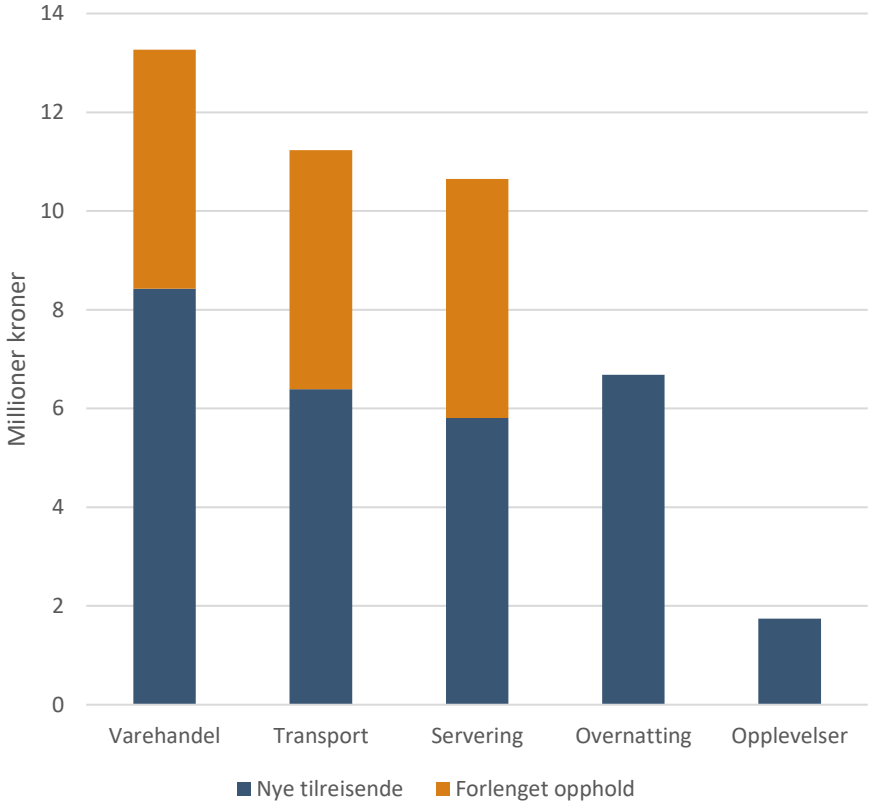

** Basert på Turistundersøkelsen for Nord-Norge 2019 (Innovasjon Norge) og en antatt fordeling mellom fritidsreisende og forretningsreisende på 85/15 samt at beløpet er KPI-justert til 2023-kroner.*

RINGVIRKNINGSEFFEKTER AV SKREI OPPLEVELSESSENTER: VERDISKAPING

- Forbruket tilsvarer en verdiskaping i Lofoten og Vesterålen på om lag **23,1 mill. kroner** årlig*
- Verdiskaping inkluderer direkte verdiskaping i bedriftene samt indirekte verdiskaping hos underleverandører i Lofoten og Vesterålen
- Verdiskapingen fordeles omtrent likt som omsetningsveksten hvor mye tilfaller varehandelen. Verdiskapingseffekten for varehandel beregnes til 7,7 millioner kroner
- Verdiskapingseffekten innen opplevelsesbransjen er beregnet til 0,8 millioner kroner. Det inkluderer som nevnt innledningsvis ikke verdiskapingen fra SKREI senteret, men øvrige aktører i opplevelsesbransjen

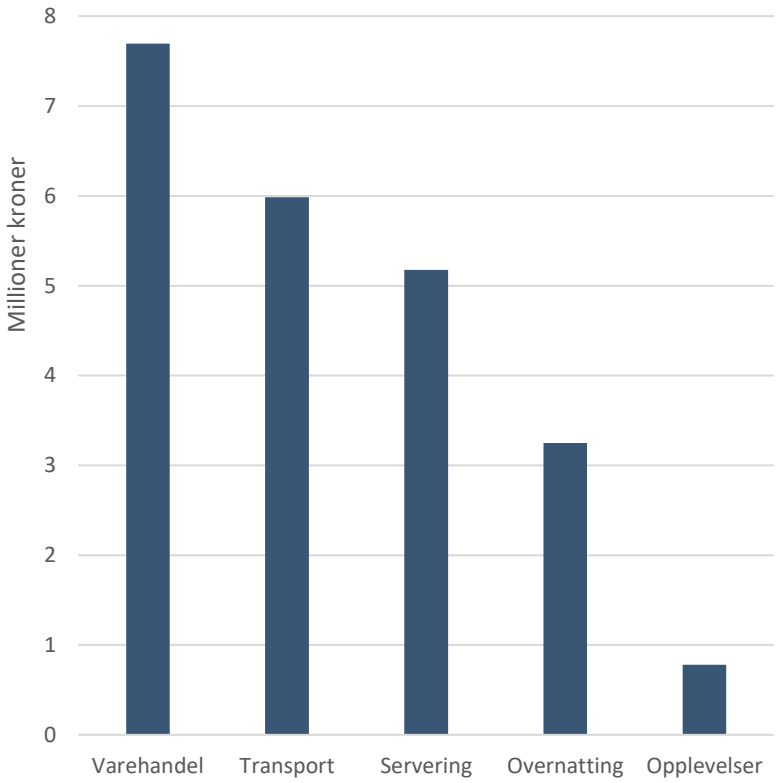

** Figuren inkluderer direkte og indirekte verdiskaping i regionen. De indirekte effektene representerer om lag 4,3 prosent av dette*

RINGVIRKNINGSEFFEKTER AV SKREI OPPLEVELSESSENTER: ARBEIDSPLASSER

- Den økte reiselivsaktiviteten, som følge av SKREI opplevelsessenter, tilsvarer om lag **41 arbeidsplasser,** inkludert deltidsansatte i Lofoten og Vesterålen
- Arbeidsplassene fremvist her inkluderer direkte sysselsetting og indirekte sysselsetting hos underleverandører i Lofoten og Vesterålen
- Flest arbeidsplasser forventes innen varehandel
- Effekten av en eventuell netto oppbemanning ved SKREI opplevelsessenter er ikke inkludert i beregningene

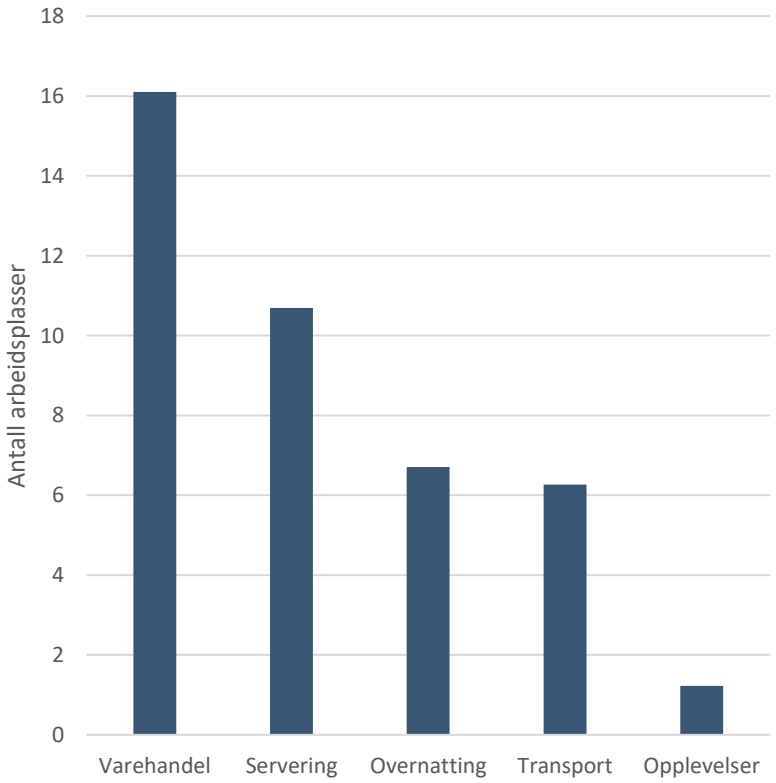

RINGVIRKNINGSEFFEKTER AV SKREI OPPLEVELSESSENTER: ANDRE EFFEKTER

- Synergier mellom profilering av skrei og reiseliv
  - Menons utredning av markedsføring av Norge som reisemål (2016) vurderte at det er store synergier mellom markedsføring av reiseliv og markedsføring av norsk mat, derunder norsk fisk. Man kan anta at SKREI Opplevelsessenter både vil være positivt for reiselivsmerkevaren og for sjømatnæringen
- Økt attraktivitet for kurs og konferanser i regionen
  - SKREI opplevelsessenter, med sin nærhet til Svolvær og moderne og egnede lokaler, vil kunne styrke regionen som kurs- og konferanselokasjon
- Kunnskapssenter for havfisket
  - Havfisket generelt og skreifisket spesielt har stor kulturhistorisk betydning for regionen og nasjonen
  - Senteret vil bidra til økt bevissthet og kunnskap om havfiskets betydning for Norge og vil sammen med vikingmuseet Lofotr skape en helhetlig destinasjon for kulturturisme i Lofoten
- Væruavhengig aktivitetstilbud
  - Lofoten og Vesterålen som reiselivsdestinasjon utpreges av friluftslivsturisme. Senteret bidrar til et bredere aktivitetstilbudet i regionen

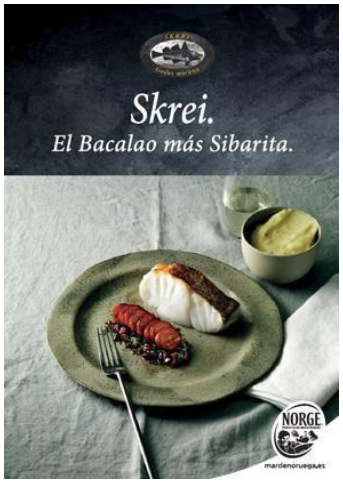

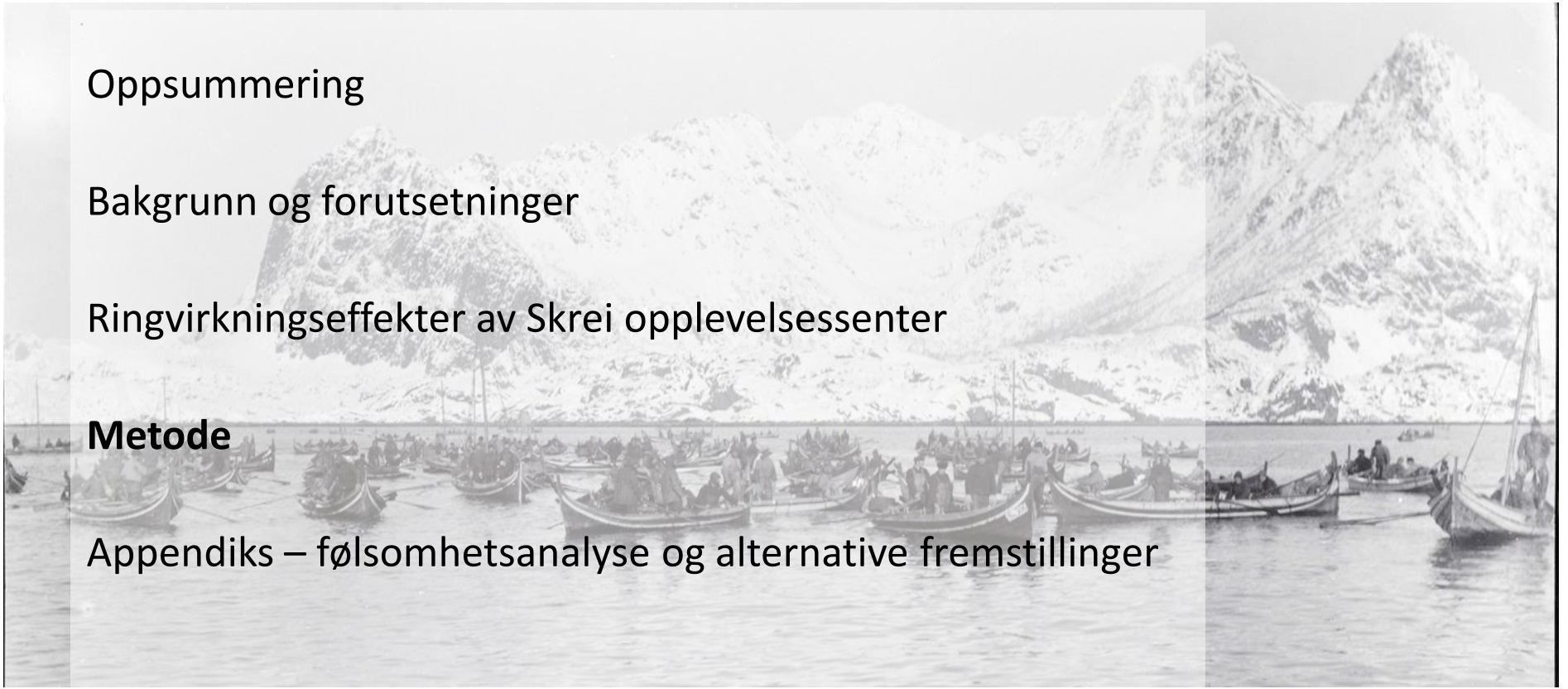

Oppsummering

Bakgrunn og forutsetninger

Ringvirkningseffekter av Skrei opplevelsessenter

Metode

Appendiks – følsomhetsanalyse og alternative fremstillinger

METODE: RINGVIRKNINGSMODELLEN

- Vi har brukt Menons ringvirkningsmodell ITEM, som bruker SSBs krysløp for handel mellom næringer. SSBs krysløp sammenfaller med årlig nasjonalregnskap
- Modellen tar utgangspunkt i forbruket til turister i Nord-Norge, og fordeles på næringer etter forbruksmønster
- Hva omsetningen utgjør i verdiskaping og sysselsetting avhenger av varekjøpsandel, importandel, verdiskapingsandel og arbeidsintensitet i hver enkelt næring. Dette finner vi også i nasjonalregnskapet
- Dette er en brutto ringvirkningsanalyse, og tar ikke hensyn til fortrengningseffekter. Det betyr at noe av den beregnede økningen i reiselivsaktiviteten i Lofoten og Vesterålen med tilhørende omsetning, verdiskaping og sysselsetting vil gå på bekostning av aktivitet i andre bedrifter, både norske og utenlandske

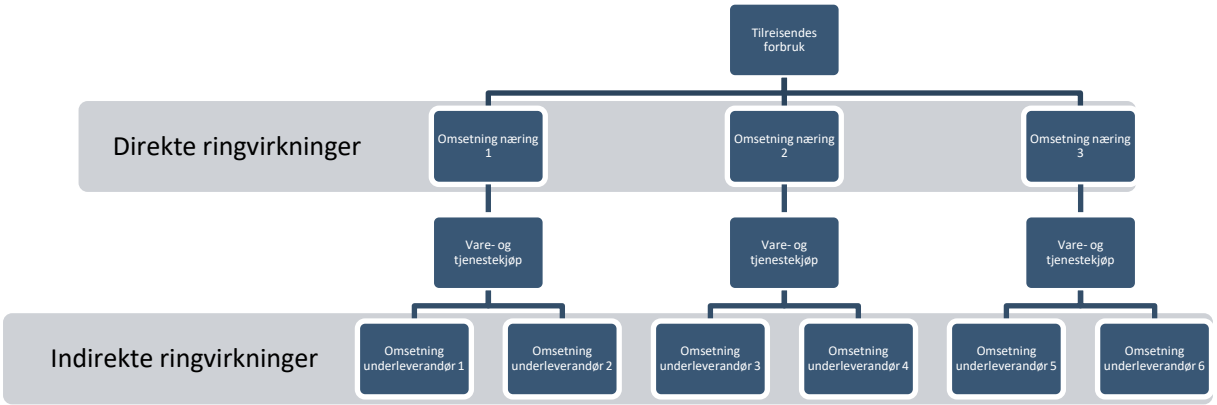

METODE: TURISTENES FORBRUKSMØNSTER

- Forbruksmønsteret til «Nye besøkende» per døgn, fordelt på bransjer/varegrupper, er basert på en utredning gjennomført av Transportøkonomisk institutt, finansiert av Forskningsrådet
  - Forbruksfordelingen er basert på både norske og utenlandske turister

- For besøkende av typen «Forlenget opphold» har vi ikke funnet anvendbare kilder for forbruksmønster
  - Vi har lagt til grunn at denne gruppen tilbringer fem timer ekstra i regionen. Vi har videre anvendt tall fra Turistundersøkelsen for Nord-Norge for gjennomsnittlig totalt daglig forbruk (1 660,-) og beregnet forbruk for fem timer (346,-)
  - Forbruksmønsteret har vi selv antatt
  - Vi forutsetter at denne gruppen ikke tar noen ekstra overnattinger eller besøker andre aktiviteter i regionen, som en følge av det forlengede oppholdet ved besøket på SKREI opplevelsessenter
  - Forbruket fordeler seg videre jevnt utover de resterende vare- og tjenestegruppene

Nye besøkende

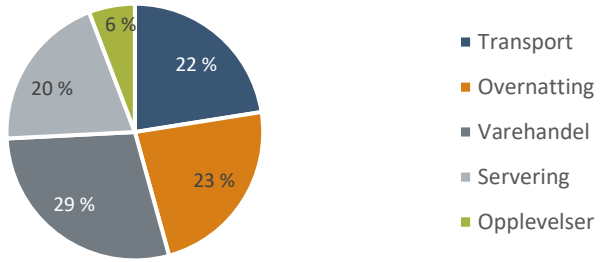

Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse. Kilde: TØI (2008)

Forlenget opphold

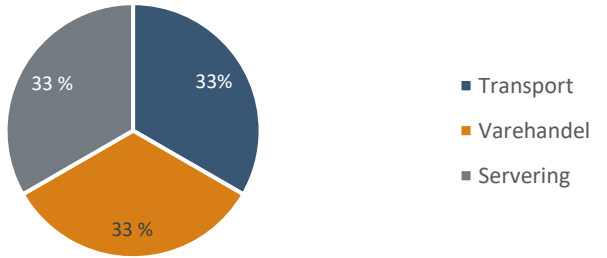

RINGVIRKNINGSEFFEKTER AV SKREI OPPLEVELSESSENTER: FORBRUK PER GRUPPE

- Den samlede omsetningsveksten som følger av etableringen av SKREI opplevelsessenter kommer hovedsakelig fra nye besøkende
  - Disse utgjør kun fem prosent av de årlige besøkende, men de legger igjen betydelig mer, per person, enn det besøkende med forlenget opphold gjør
- Antallet besøkende med forlenget opphold er seks ganger så stort som nye besøkende
- Dersom det legges til grunn at en større andel av de besøkende ellers ikke ville kommet til regionen vil de beregnede ringvirkningene stige

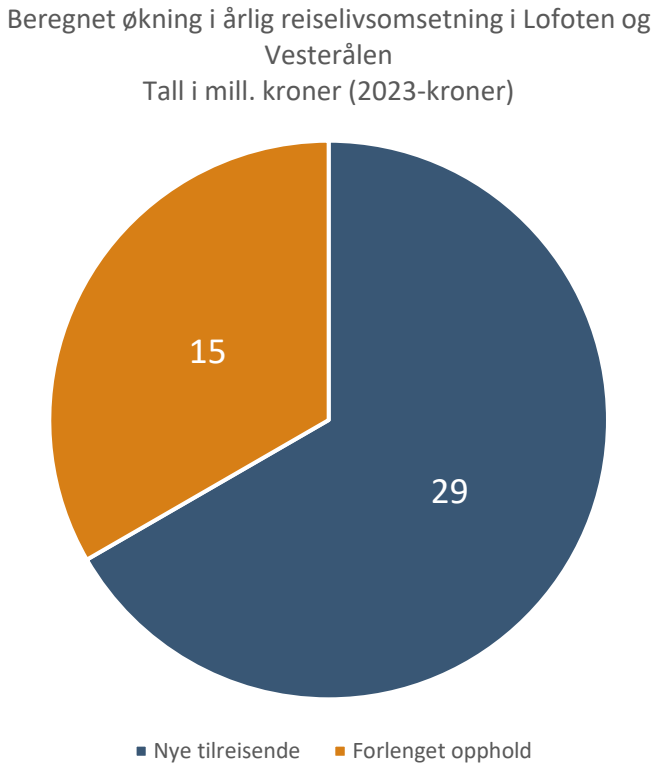

Oppsummering

Bakgrunn og forutsetninger

Ringvirkningseffekter av Skrei opplevelsessenter

Metode

Appendiks – følsomhetsanalyse og alternative fremstillinger

FØLSOMHETSANALYSE*

- Her viser vi ulike resultat ved ulike antakelser om antall årlige besøkende samt andelene av de besøkende som ankommer som en direkte konsekvens av opplevelsessenteret
- Både antallet besøkende, og fordelingen mellom «typene» innvirker på beregningen av den økte omsetningen og sysselsettingen i det lokale næringslivet
- Vi har fire alternative scenarier:
  - *Færre besøkende* ➔ En reduksjon av antallet besøkende fra 140 000 til 100 000 gir en reduksjon på om lag 28,5 prosent i målt effekt på omsetning og sysselsetting
  - *Økt andel «Nye besøkende»*, fra 5 til 10 prosent ➔ En betydelig økning i beregnede ringvirkninger
  - *Færre besøk, flere «Nye besøkende»* ➔ Effekten av at en større andel av de besøkende ellers ikke ville besøkt regionen er sterkere enn reduksjonen, som følger av et lavere besøksantall
  - *Lofoten som spydspiss innen kulturturisme* ➔ 10 prosent av de besøkende er å anse som «Nye besøkende» og 60 prosent har utvidet oppholdstid
- Figuren til høyre viser verdiskaping og sysselsetting for de ulike scenariene relativt til basealternativet, mens tabellen viser verdiskaping og sysselsetting i absolutte tall

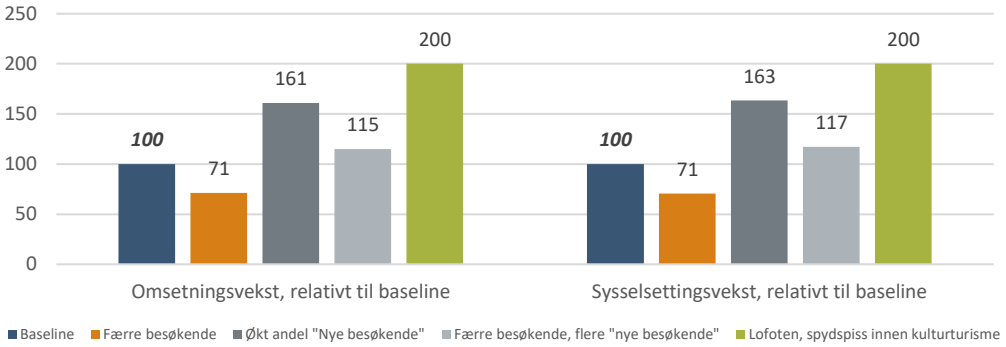

Scenario	Årlig besøksantall, andel «Nye besøkende», andel «Forlenget opphold»	Total direkte omsetning i mill. kroner	Verdiskaping inkl. ringvirkninger i mill. kroner	Sysselsetting inkl. ringvirkninger
Baseline	**140 000/ 5%/ 30%**	**43,6**	**23,1**	**41**
Færre besøkende	100 000/ 5%/ 30%	31,1	16,5	29
Økt andel «Nye besøkende»	140 000/ 10%/ 25%	70,2	37,1	67
Færre besøk, flere «Nye besøkende»	100 000/ 10%/ 25%	50,1	26,5	48
Lofoten, spydspiss for kulturturisme	140 000/ 10%/ 60%	87,2	46,2	82

** Følsomhetsanalysen inkluderer direkte og indirekte verdiskapings- og sysselsettingseffekter i regionen*

- Nye besøkende er forutsatt å være på **7 000 personer årlig**
- Den økte omsetningen i næringslivet i regionen som følge av denne besøkstilveksten er estimert til om lag **29,05 mill. kroner**
- Dette gir videre grunnlag for en økning i lokal verdiskaping på **15,3 mill. kroner** samt **28 arbeidsplasser** i Lofoten og Vesterålen
- I tillegg vil aktiviteten gi verdiskapings- og sysselsettingseffekter på hhv. **8,3 mill. kroner** og **7 arbeidsplasser** i andre deler av landet
- Den samlede verdiskapings- og sysselsettingseffekten beregnes derfor til **23,5 mill. kroner** og **35 arbeidsplasser**.
- Arbeidsplassene skapes primært innen varehandel og overnatting

Figur: Øverst: Samlede lokale verdiskapingseffekter, samt indirekte nasjonale verdiskapingseffekter av nye besøkende. Nederst: Samlede lokale sysselsettingseffekter, samt indirekte nasjonale sysselsettingseffekter av nye besøkende

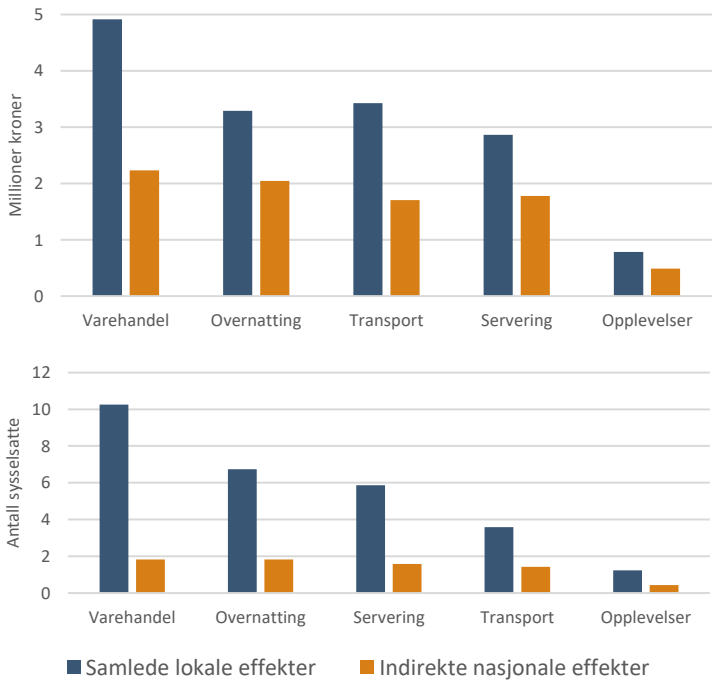

- Omsetningen fra de **42 000 besøkende årlig** som forlenger oppholdet i regionen som følge av SKREI opplevelsessenter er beregnet til **14,53 mill. kroner**
- Dette gir videre grunnlag for en økning i lokal verdiskaping på **7,8 mill. kroner** samt **13 arbeidsplasser** i regionen
- I tillegg vil aktiviteten gi verdiskapings- og sysselsettingseffekter på hhv. **4,1 mill. kroner** og **3 arbeidsplasser** i andre deler av landet
- Den samlede verdiskapings- og sysselsettingseffekten beregnes derfor til **11,9 mill. kroner** og **17 arbeidsplasser**.
- Arbeidsplassene skapes primært innen varehandel og overnatting

Figur: Øverst: Samlede lokale verdiskapingseffekter, samt indirekte nasjonale verdiskapingseffekter av forlenget opphold. Nederst: Samlede lokale sysselsettingseffekter, samt indirekte nasjonale sysselsettingseffekter av forlenget opphold

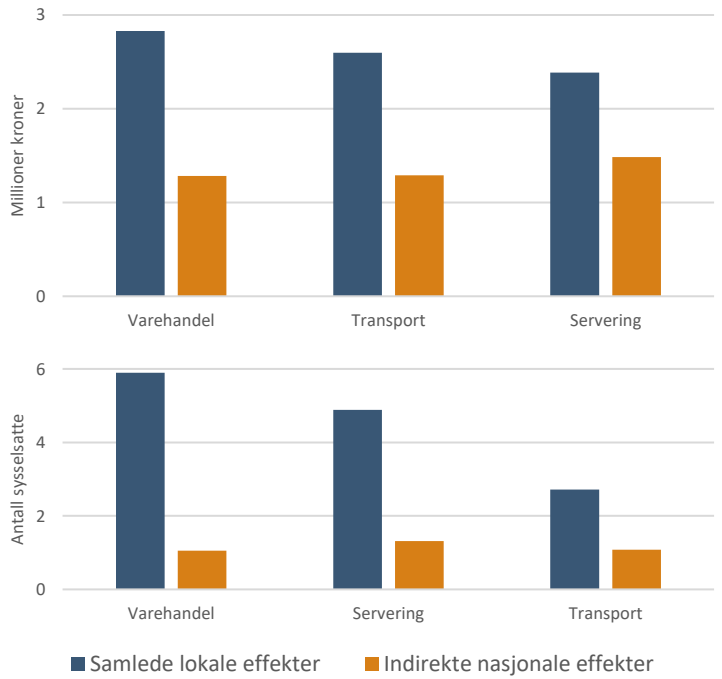

MENON ECONOMICS

MENON-RAPPORT NR. 55/2023

Av Anders Myklebust, Lars Hallvard Lind og Henrik Foseid